

Bedre hverdag

- noen fokusområder

Den nordiske definisjonen for døvblindhet

"Døvblindhet er en kombinert syns- og hørselshemming av så alvorlig grad at de nedsatte sansene vanskelig kan kompensere for hverandre. Det gjør døvblindhet til en egen funksjonshemming"

«Døvblindhet begrenser i varierende grad en persons aktiviteter og hindrer full deltakelse i samfunnet. Den influerer på sosialt liv, kommunikasjon, tilgang til informasjon, orientering i omgivelsene og muligheten for å bevege seg trygt og fritt omkring. Taktilsansen blir særlig viktig ved forsøk på å kompensere for den kombinerte syns- og hørselshemmingen».

Hva vet vi om eldregruppen?

- Økende populasjon
- Flere med sansetap

- Nær én av ti over 66 år sier at de har problemer med synet, selv om de bruker briller (SSB Statistikkbanken).
- Én av fem over 66 år oppgir at de har problemer med hørselen selv om de bruker høreapparat (SSB Statistikkbanken).
- Opp mot halvparten av befolkningen eldre enn 65 år og omtrent tre firedeler av befolkningen over 74 år har et hørselstap som er av betydning for kommunikasjon

Forekomst av aldersrelatert kombinert syns- og hørselsnedsettelse

- Ulike studier viser ulik forekomst av kombinert sansetap i den eldre befolkningen
- Opp mot 28% av befolkningen over 66 år har kombinert sansetap som påvirker deres hverdag

Turunen-Taheri m.fl (2017), Lundin m.fl. (2020)

- Forekomst øker med økende alder
- Vanlige diagnoser er grå stær (katarakt) og/eller aldersrelatert macula-degenerasjon (AMD) i kombinasjon med hørselstap

Turunen-Taheri m.fl (2017), Lundin m.fl. (2020)

Eldre med kombindert sansetap har en større risiko enn eldre med kun syns- eller hørselsnedsettelse for å oppleve;

- Kommunikasjonsutfordringer
- Kognitive belastninger
- Økt behov for bistand fra nærpersoner og andre

Guthrie m.fl. (2022)

‘Du må lære deg mange nye ting, det blir en helt ny måte å leve på’ (Astrid)

Familie og nettverk

- Informasjon om sansetapet og konsekvenser
- Informasjon om muligheter
- Informasjon om ressurser

Psykisk helse

- Blinde og svaksynte har dårligere psykisk helse og lavere livskvalitet, 2022

Synstap og psykisk helse

En forskningsrapport som dokumenterer den psykiske helsen blant blinde og svaksynte i Norge. Rapporten er ment som kunnskapsgrunnlag for politisk styring og til opplæring av fagfolk innen helse og rehabilitering.

NASJONALT KUNNSKAPSSENTER
OM VOLD OG TRAUMATISK STRESS

NASJONAL BEHANDLINGSTJENESTE
for sanstap og psykisk helse

Fokusområder ved tilrettelegging for personer med nedsatt syn og hørsel

- Kommunikasjon
- Tilgang til informasjon
- Orientering og forflytning

Tilrettelegge for et godt møte

- Hvor bør møtet være?
- Hvor mange skal delta på møtet?
- Hvordan sikre god kommunikasjon?
- Si hvem du er
- Tid

Forslag til tilrettelegging

(Nasjonelt kunnskapscenter for dövblindfrågor)

- Spør personen selv hva hen kan og trenger
- Sikre deg at dere har felles oppmerksomhet
- Om personen sitter eller ligger, vær i øyehøyde
- Unngå å sitte i motlys, lyset skal falle på ansiktet ditt
- Snakk tydelig, men naturlig
- Bruk normalt stemmeleie, unngå å rope

- Snakk rolig, gjerne i enkle og presise setninger
- Gjør personen oppmerksom på når dere bytter tema
- Snakk en av gangen
- Sammenfatt gjerne det dere er blitt enige om
- Vær tydelig på at samtalen er ferdig og si i fra når du går
- Ha skriveredskap for hånden, tusjpenn og papir eller nettbrett. Skriv med forstørret skrift, det er enklest å oppfatte tekst med små bokstaver

Ha skriveredskap for hånden, tusj penn og papir eller nettbrett. Skriv med forstørret skrift, det er enklest å oppfatte tekst med små bokstaver

HA SKRIVEREDSKAP FOR HÅNDEN, TUSJPENN OG PAPIR ELLER NETTBRETT. SKRIV MED FORSTØRRET SKRIFT, DET ER ENKLEST Å OPPFATTE TEKST MED SMÅ BOKSTAVER.

DET GODA MÖTET

Ett bra bemötande är ofta avgörande för en person med dövblindhet – och det går att göra rätt, bara du vet hur. Ta gärna stöd av våra enkla råd!

1 Planera generöst med tid för mötet. Med nedsatt syn och hörsel tar det längre tid att kommunicera och ta emot information.

2 Använd enfärgade kläder med en färg som ger tydlig kontrast till ditt ansikte och dina händer. Det går lättare att uppfatta tal och rörelser om bakgrund och kläder bryter av mot ens hudfärg.

3 Välj en samtalsvänlig plats! Se till att rummet har bra belysning och god akustik. Dämpa eller ta bort störande bakgrunds ljud. Fråga var du ska placera dig i rummet med tanke på personens syn och hörsel. Avsätt lite tid för att prova er fram.

4 Om dövblindtolk är med i mötet – tala direkt till personen med dövblindhet, inte till tolken. Låt personen med dövblindhet och tolken placera sig först. Placera sedan dig själv bredvid tolken om det är möjligt.

5 Presentera dig med ditt namn eller persontecken och ta kontakt, inte bara genom att säga "hej". En lätt klapp på överarmen fungerar bra. Kom överens om var beröring kan ske fortsättningsvis. Gör likadant om du lämnar rummet och när du kommer tillbaka.

6 Börja gärna mötet med att beskriva hur det ser ut runtomkring. Sätt under mötet ord på det som syns i rummet, till exempel reaktioner, känslor eller vad du gör.

7 Vad pratar vi om? Snabba samtalsbyten kan vara svåra att följa. Var därför tydlig när du byter samtalsämne.

8 Tänk på att tala tydligt och dra ner på tempot. Det gäller både tal och teckenspråk. Om personen inte uppfattar vad du säger, repetera med andra ord i stället för att upprepa samma sak igen.

9 Lägg gärna till beröring i kommunikationen. Du kan till exempel bekräfta eller visa att du är med genom en lätt klapp på armen. Kom överens om detta först.

10 Ta paus vid längre möten. Det är energikrävande att behöva kompensera för nedsatt syn och hörsel.

11 Vid en promenad eller förflyttning i lokalen, erbjud din arm och låt personen med dövblindhet följa dig.

12 Om du är osäker på vad som är rätt – våga fråga!

Nasjonale
for döv

Webbutbildning

Äldrekursen – stöd till äldre som har problem med syn och hörsel

Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor

Hem 1 2 3 4 5 6 7 8 Mer Q

Små insatser som gör stor skillnad – stöd till äldre som har problem med både syn och hörsel

När både syn och hörsel sviktar blir livet oerhört mycket besvärligare än de flesta av oss förstår. Det kan till och med hända att problemen felaktigt tolkas som demens. Målet med utbildningen är att visa hur små saker kan göra stor skillnad och ge ökad livskvalitet. Med rätt stöd går det att minska risken för fallolyckor, depression och missförstånd. Utbildningen vänder sig främst till personal inom äldreomsorgen men också till närstående och äldre. Fokus ligger på vad som behövs för att samvaron ska fungera så bra som möjligt. Det går att starta var som helst men vi rekommenderar att börja med del 1.

Del 1
Så blir vardagen när man både ser och hör dåligt

Del 2
Prova på hur det känns!

Del 3
Vad händer när både syn och hörsel försämras?

Del 4
Gör så här för bättre samvaro

Del 5
– Vem är här?

Del 6
Var är mina nycklar?

Del 7
Vad är det på tallriken?

Del 8
Rädd att falla

NASJONAL KOMPETANSETJENESTE for dövblinde

Syn og hørsel hos eldre

Syn og hørsel svekkes for de fleste med årene. For noen kan livskvaliteten bli redusert, men livsglede har ingen aldersgrense.

Simulatorer - syn og hørsel

Syn

Hørsel

Kombinerte sansetap

Kartlegging og rehabilitering

Kommunikasjon

Kombinert syns- og hørselstap

En person med døvblindhet er sjeldent både helt døv og helt blind. Graden av sansetap og konsekvensene av det kombinerte tapet varierer mye fra person til person. Døvblindhet kan ha mange konsekvenser, særlig når det gjelder kommunikasjon, selvstendighet og isolasjon.

Disse sidene er ment for deg som møter personer med døvblindhet i ulike sammenhenger både som fagperson og som pårørende.

Samhandling

Om kommunikasjon, ledsaging og beskrivelse av omgivelser og situasjon.

[Samhandling med personer med døvblindhet](#)

[På sykehus og institusjoner](#)

[I legen bolig](#)

Om døvblindhet

Om døvblindhet og konsekvenser.

Tolke- og ledsagerhjelp

Om tolketjenester fra NAV.

[Hovedside](#) <

[Samhandling med personer med døvblindhet](#)

[På sykehus og institusjoner](#)

[I legen bolig](#)

[Om døvblindhet](#)

[Tolke- og ledsagerhjelp](#)

[Hvem kan hjelpe meg?](#)

Les også

[Temasider om hørsel](#)

[Temasider om syn](#)

Kilder og tips til ressurser:

- [Dövblindhet - Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor \(nkcd.se\)](https://www.nkcdb.se)
- [Døvblindhet - Kombinerte sansetap \(dovblindhet.no\)](https://dovblindhet.no)
- [Kombinert syns- og hørselstap | Kunnskapsbanken](#) (NAV)
- Elin Lundin, Stephen E. Widén, Moa Wahlqvist, Agneta Anderzén-Carlsson & Sarah Granberg (2020) Prevalence, diagnoses and rehabilitation services related to severe dual sensory loss (DSL) in older persons: a cross-sectional study based on medical records, *International Journal of Audiology*, 59:12, 921-929, DOI: [10.1080/14992027.2020.1783003](https://doi.org/10.1080/14992027.2020.1783003)
- Turunen-Taheri, S., A. Skagerstrand, S. Hellstrom, and P. I. Carlsson. 2017. "Patients with Severe-to-Profound Hearing Impairment and Simultaneous Severe Vision Impairment: A Quality-of-Life Study." *Acta Oto-Laryngologica* [137](#) (3): 279–285. doi:10.1080/00016489.2016.1229025.
- Guthrie DM, Williams N, Campos J, et al. A Newly Identified Impairment in Both Vision and Hearing Increases the Risk of Deterioration in Both Communication and Cognitive Performance. *Canadian Journal on Aging / La Revue canadienne du vieillissement*. 2022;41(3):363-376. doi:10.1017/S0714980821000313